

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУПАХ ВНЗ І–ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Наталія СЕМЕНОВА

*Медицинський коледж Львівського національного медичного університету
імені Данила Галицького, м. Львів, Україна, e-mail: sem_nat@bk.ru*

Анотація. У статті розглянуто проблему організації фізичного виховання у спеціальних медичних групах ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації. Мета – виявити проблемне поле досліджень щодо організації фізичного виховання в спеціальній медичній групі у вищих навчальних закладах І–ІІ рівнів акредитації. Установлено відсутність динаміки зменшення кількості студентів спеціальної медичної групи у вищих навчальних закладах І–ІІ рівнів акредитації за останні роки. Подано результати анкетування викладачів фізичного виховання у вищих І–ІІ рівнів акредитації Львівщини щодо організації фізичного виховання у спеціальних медичних групах.

Ключові слова: фізичне виховання, спеціальна медична група, студенти, соматичне здоров'я.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство потребує кваліфікованих спеціалістів, успіх підготовки яких поруч із іншими чинниками залежить від їхнього здоров'я [8]. Інтенсивність сучасного навчання у вищому навчальному закладі (ВНЗ) І–ІІ рівнів акредитації створює високі вимоги до стану здоров'я, фізичної працездатності студентів. Проте значна кількість студентської молоді, що навчаються у ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації (р. а.), за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи (СМГ). Ця категорія студентів на початку навчання у виші, окрім наявних хронічних захворювань та відхилень у стані здоров'я, перебуває на завершальному етапі росту й розвитку організму, тобто функціональні резерви організму продовжують зростати і накопичуватися. Отже, добре організований процес фізичного виховання у СМГ, який побудовано на загальнопедагогічних і специфічних принципах фізичної культури із урахуванням нозологічних, психофізіологічних, вікових особливостей організму студентів та містить обов'язкову теоретико-методичну і фізичну підготовку, може стати важливим чинником підвищення рівня соматичного здоров'я студентів, формування особистості із високим ступенем відповідальності за своє здоров'я. З огляду на це особливої актуальності набуває питання фізичного виховання студентів у спеціальних медичних групах ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Активний пошук науковцями (О. Ю. Іваночко, 2009; А. В. Магльований, 2009, 2010, 2011; Т. Ю. Кузнецова, 2010, 2014; О. З. Блавт, 2012) нових форм і методів, засобів фізичного виховання студентської молоді, що за станом здоров'я зараховані до спеціальної медичної групи (СМГ), які б сприяли підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців, збереженню та підвищенню їх рівня соматичного здоров'я, здійснюється, головним чином, для студентів вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації [1–7].

Аналіз наукової та методичної літератури дав змогу виявити незначну кількість досліджень, у яких висвітлені проблеми фізичного виховання студентів технікумів та коледжів. У дослідженнях вітчизняних та іноземних науковців звертається увага на низький рівень соматичного здоров'я студентів медичного і педагогічного коледжів, низький рівень фізичної підготовленості, недостатній рівень знань студентів, необхідний для формування здорового способу життя [8]. Дослідження О. А. Томенко, С. А. Лазоренко, (2010) та власні дослідження підтверджують низький рівень рухової активності і незадовільний стан соматичного здоров'я студентської молоді, що навчаються в ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації [8, 9].

Аналіз наукової та методичної літератури дав змогу виявити проблему відсутності наукових досліджень, які б стосувалися фізичного виховання студентів ВНЗ І–ІІ рівнів акредитації, що за станом здоров'я належать до СМГ.

Мета дослідження. Виявити проблемне поле досліджень щодо організації фізичного виховання в спеціальній медичній групі у ВНЗ I–II рівнів акредитації.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан висвітлення досліджуваної проблеми в науковій та методичній літературі.
2. Охарактеризувати динаміку кількості студентів спеціальної медичної групи ВНЗ I–IV рівнів акредитації за останні роки.
3. Визначити стан організації фізичного виховання у спеціальних медичних групах ВНЗ I–II рівнів акредитації Львівщини.

Методи й методики дослідження: аналіз та узагальнення наукової, методичної та спеціальної літератури, соціологічні (анкетування).

Виклад основного матеріалу. До спеціальних медичних груп належать студенти з відхиленнями у стані здоров'я постійного (хронічного) або тимчасового характеру, які вимагають обмеження фізичних навантажень. Фізичне виховання для таких студентів має відбуватися за спеціально розробленими навчальними програмами з урахуванням характеру і важкості захворювання. Проте аналіз наукової та методичної літератури дав змогу встановити, що навчально-виховний процес у ВНЗ I–II р. а. з фізичного виховання в СМГ залишається поза увагою фахівців. Відсутність наукових досліджень, які б урахували специфіку цих навчальних закладів, віковий ценз студентів, що навчаються в коледжах і технікумах їх рівень соматичного здоров'я підкреслюють необхідність розроблення програм з фізичного виховання в СМГ у ВНЗ I–II рівнів акредитації. Також слід зазначити, що Навчальна програма для вищих навчальних закладів України I–II рівнів акредитації (2003 р.) з фізичного виховання є застарілою і потребує оновлення відповідно до вимог сучасності.

За даними, представленими у Статистичному щорічнику України за 2013 рік кількість студентів ВНЗ III–IV рівнів акредитації у СМГ поступово зменшувалася починаючи з 2010 року. Процентне співвідношення кількості студентів СМГ у ВНЗ I–II рівнів акредитації є вищим за показники ВНЗ III–IV рівнів акредитації. Виявлена тенденція викликає занепокоєння і вимагає перегляду програмно-нормативних документів, що регламентують організацію фізичного виховання у цих вишах (рис. 1).

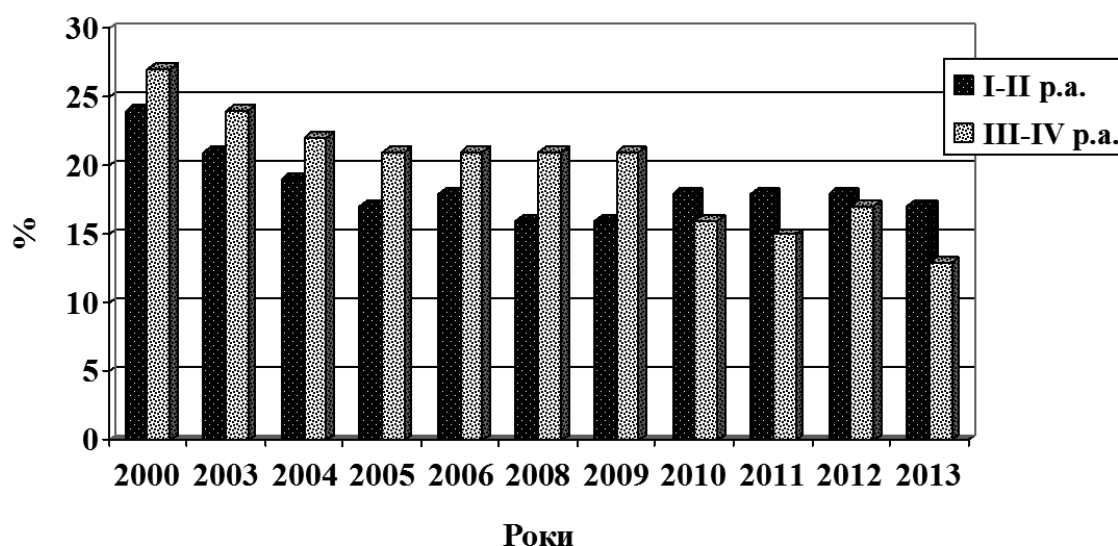

Рис. 1. Кількість студентів СМГ у ВНЗ I–IV рівнів акредитації (%)

За даними Статистичного щорічника України за 2013 рік кількість студентів, що за період з 2008 по 2013 роки перебували у спеціальній медичній групі в ВНЗ I–II рівнів акредитації не перевищувала 18% від загальної кількості студентів, які брали участь у всіх видах фізкультурно-спортивної роботи в навчальному закладі (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість студентів, зарахованих за станом здоров'я до СМГ (%)

ВНЗ \ роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ВНЗ I–II р. а.	16	16	18	18	18	17
ВНЗ III–IV р. а.	21	21	16	15	17	13

Статистичні дані показують, що з 2010 року кількість студентської молоді, що навчаються у ВНЗ I–II рівнів акредитації і зараховані за станом здоров'я до СМГ, залишалася практично незмінною на рівні 18–17%. Проте у ВНЗ III–IV рівнів акредитації цей показник суттєво знизився починаючи з 2009 року з 21% до 13% у 2013 році.

Відсутність динаміки зменшення кількості студентів спеціальної медичної групи у ВНЗ I–II рівнів акредитації за зазначений період спонукала до визначення стану організації фізичного виховання у спеціальних медичних групах ВНЗ I–II рівнів акредитації Львівщини.

У жовтні 2015 року серед керівників фізичного виховання коледжів та технікумів було проведено анкетування з метою виявлення реального стану організації фізичного виховання у спеціальних медичних групах ВНЗ I–II рівнів акредитації Львівщини. У опитуванні взяли участь представники 24 вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації міста Львова та області.

Аналіз отриманих даних виявив, що у тринадцяти ВНЗ I–II р. а. фізичне виховання у СМГ здійснюється окремо від основної та підготовчої медичних груп. У решта одинадцяти вишів усі студенти займаються разом, незалежно від стану соматичного здоров'я. Що вказує на низький рівень відповідальності у дотриманні вимог законодавчих та нормативно-правових актів щодо організації фізичного виховання у ВНЗ. Причиною порушень організації фізичного виховання у СМГ є також низький рівень забезпеченості навчальних закладів необхідним обладнанням, спортивними спорудами, аргументом для такого становища часто є економія коштів закладу, низький рівень зацікавленості викладачів фізичного виховання у самоосвіті, професійному самовдосконаленні шляхом вивчення нових тенденцій, розробок, технологій у сфері фізичного виховання.

Із навчальних закладів, де фізичне виховання у СМГ здійснюється окремо від основної, лише п'ять ВНЗ формують групи по 8–12 осіб, що відповідає Положенню про організацію фізичного виховання й масового спорту у вищих навчальних закладах, у трьох навчальних закладах склад СМГ не перевищує 15 осіб, а в решті п'яти ВНЗ кількість студентів у СМГ понад 15 осіб. Усього в представлених ВНЗ I–II р. а. створено 48 спеціальних медичних груп (рис. 2).

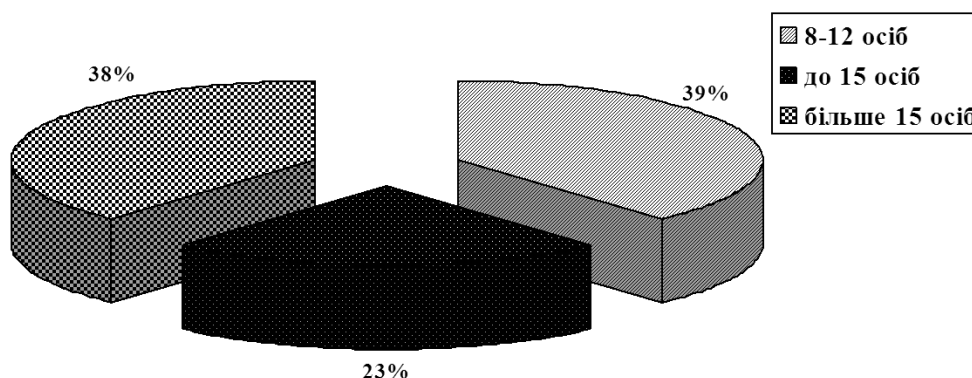

Рис. 2. Співвідношення кількості ВНЗ I–II р.а. за наповненістю СМГ (%)

Слід також зазначити, що лише у трьох ВНЗ розподіл студентів у СМГ здійснюється із врахуванням нозології.

Висновок. Отримані дані дають підставу вважати, що незначна кількість вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації Львівщини дотримується нормативних вимог з

організації фізичного виховання у спеціальних медичних групах. Виявлені причини виникнення проблеми в організації фізичного виховання підкреслюють необхідність комплексного підходу в розв'язанні наявних проблем, приведенні фізичного виховання у відповідність до європейських вимог та стандартів.

Список літератури

1. Блавт О. З. Диференційований підхід до рухового режиму студентів спеціальних медичних груп залежно від характеру і тяжкості захворювання : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / О. З. Блавт ; ЛДУФК. – Львів, 2012. – 20 с.
2. Вплив різного рівня фізичного навантаження на показники серцево-судинної системи студентів спеціальних медичних груп / А. В. Магльований, О. Ю. Іваночко, О. Б. Кунинець, С. І. Мороз // Наука і освіта. – 2010. – № 6. – С. 122–124.
3. Іваночко О. Ю. Обґрунтування рівнів фізичних навантажень студенток спеціальних медичних груп : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: [спец.] 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / О. Ю. Іваночко ; ЛДУФК. – Львів, 2009. – 20 с.
4. Кузнєцова О. Т. Динаміка рівнів фізичної підготовленості студентів – першокурсників технічних ВНЗ / О. Т. Кузнєцова // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту та здоров'я людини. – Львів, 2014. – Вип. 18, т. 2. – С. 69–74.
5. Кузнєцова О. Т. Оздоровче тренування студентів : навч. посіб. / О. Т. Кузнєцова. – Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2010. – С. 165–177.
6. Магльований А. Прогнозування рівнів фізичних навантажень студентів з порушенням обміну речовин / А. Магльований, В. Рибак, О. Новицький // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2009. – Вип. 13, т. 2. – С. 144–148.
7. Магльований А. В. Аналіз показників розумової і фізичної працездатності студентів медичного університету [Електронний ресурс] / А. В. Магльований, О. Б. Кунинець, О. Ю. Іваночко // Спортивна наука України. – 2011. – № 10. – С. 48–51.
8. Семенова Н. В. Обґрунтування режиму рухової активності студенток 15–17 років з різним рівнем соматичного здоров'я : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: [спец.] 24.00.02 / Семенова Наталія Василівна ; Львів. держ. ун-т фіз. культури. – Львів, 2015. – 20 с.
9. Семенова Н. В. Рухова активність та психоемоційний стан студенток 15–17 років / Н. В. Семенова, А. В. Магльований // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. – Луцьк, 2015. – № 2 (30). – С. 95–98.

ОРГАНИЗАЦИЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В СПЕЦИАЛЬНОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ГРУППЕ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ I–II УРОВНЕЙ АККРЕДИТАЦИИ

Наталія СЕМЁНОВА

*Медицинский колледж Львовского национального медицинского университета имени Данила Галицкого,
г. Львов, Украина, e-mail: sem_nat@bk.ru*

Аннотация. В статье рассмотрена проблема организации физического воспитания в специальных медицинских группах вузов I–II уровней аккредитации. Цель – выявить проблемное поле исследований по организации физического воспитания в специальной медицинской группе в вузах I–II уровней аккредитации. Установлено отсутствие динамики уменьшения количества студентов специальной медицинской группы в вузах I–II уровней аккредитации за последние годы. Приведены результаты анкетирования преподавателей физического воспитания вузов I–II уровней аккредитации Львовской области по организации физического воспитания в специальных медицинских группах.

Ключевые слова: физическое воспитание, специальная медицинская группа, студенты соматическое здоровье.

**ORGANIZATION OF PHYSICAL EDUCATION
FOR SPECIAL MEDICAL GROUPS AT UNIVERSITIES
OF I–II LEVELS OF ACCREDITATION**

Nataliia SEMENOVA

Lviv Medical College at Danylo Halytskyi Lviv National Medical University, e-mail: sem_nat@bk.ru

Abstract. The article deals with the problem of organization of physical education for special medical groups at universities of I–II levels of accreditation. The purpose is to identify the problem field regarding the organization of physical education for special medical groups at universities of I–II levels of accreditation. There has been established the lack of dynamics in reducing the number of students in special medical groups at universities of I–II levels of accreditation in recent years. The results of the survey among teachers of physical education at universities of I–II levels of accreditation in Lviv region regarding the organization of physical education in special medical groups are presented.

Keywords: physical education, special medical group, somatic health, students.